

ZAMBİYA

DEĞİRMENCİLİK SEKTÖRÜNDE KULLANILAN MAKİNELER PAZAR ARAŞTIRMASI RAPORU

Tarih: Haziran 2026

Raporu Hazırlayan: Lusaka Ticaret Müşavirliği

1. Ülke Pazarında Değirmen Makineleri Sektörü

1.1 İlgili Sektörde Üretim

Zambiya'daki değirmencilik sektörü, ülkenin en önemli tarım ürünleri işleme endüstrilerinden biri olup gıda güvenliğinde önemli bir rol oynamaktadır. Sektör, mısır unu (ülkenin temel gıda maddesi) üreten mısır öğütme faaliyetleriyle öne çıkmaktadır. Ayrıca buğday, soya, hayvan yemi ve tahıl işleme faaliyetlerini de içermektedir.

Zambiya'da değirmen makinelerinin üretimi çok sınırlı olup özellikle tarım ürünleri işleme ve mısır öğütme segmentinde kademeli olarak gelişme göstermektedir. Ülkede, değirmen ekipmanları çoğunlukla yerel olarak birleştirme ve monte edilmektedir. Ancak gelişmiş bileşenler ve büyük ölçekli sistemler hala Çin, Hindistan, Güney Afrika ve ülkemiz gibi ülkelerden ithal edilmektedir.

Zambiya değirmencilik sektörü büyük ölçüde mısır (maize) işleme ve un üretim makineleri (maize milling machines) etrafında şekillenen, Afrika'nın en aktif tahıl işleme pazarlarından biridir. Ülke nüfusunun temel gıdası olan mısır unu üretimi nedeniyle, sektör hem endüstriyel hem de küçük ölçekli değirmen makineleri açısından sürekli büyüyen bir yapıya sahiptir.

1.2 İlgili Sektörde Üretici Yerli Firmalara ve Üretici Birlikleri/Derneklerine İlişkin Bilgiler

Zambiya'da değirmen makineleri ve tahıl işleme ekipmanları sektöründe yerli üretici sayısı sınırlı olmakla birlikte, son yıllarda yerel imalat kapasitesinin geliştirilmesine yönelik önemli yatırımlar yapılmaktadır. Ülke pazarı büyük ölçüde Güney Afrika, Çin ve Hindistan ve ülkemiz menşeli değirmen ekipmanlarına bağımlı olsa da bazı yerli firmalar özellikle küçük ve orta ölçekli mısır öğütme tesisleri, yem işleme ekipmanları ve tarımsal makine üretimi alanlarında faaliyet göstermektedir.

Sektördeki en önemli yerli üreticilerden biri olan Saro Agro Industrial Ltd, Lusaka merkezli olup Zambiya'nın önde gelen tarım makinesi ve ekipman üreticileri arasında yer almaktadır. Şirket çeşitli değirmenler, yem işleme ekipmanları ve küçük ile orta ölçekli mısır değirmenleri üretmektedir. Şirket, 2024 yılında ülkenin ilk yerli tasarımı ve yerli üretimli 10 ton/gün kapasiteli mısır öğütme tesisini tanıtarak Zambiya'da değirmencilik ekipmanı üretimi açısından önemli bir adım atmıştır.

Değirmencilik sektöründe faaliyet gösteren bir diğer önemli yerli firma Olympic Milling Group'tur. 1953 yılında kurulan şirket, Zambiya'nın en köklü sanayi kuruluşlarından biri olup esas olarak un ve mısır unu üretimi gerçekleştirmektedir. Her ne kadar doğrudan değirmen makinesi üreticisi olmasa da değirmen tesislerinin kurulumu, işletimi ve teknik geliştirilmesi konularında önemli deneyime sahiptir. Benzer şekilde Superior Milling Company de ülkenin önemli değirmencilik işletmelerinden biridir. Zambiya Sınai Kalkınma Kurumu (Industrial Development Corporation – IDC) iştiraklerinden olan şirket, mısır unu ve yan ürün üretimi alanında faaliyet göstermekte ve değirmen teknolojilerinin yerel koşullara uyarlanmasında rol oynamaktadır.

Kapinga Milling ise özellikle Güney Zambiya'da faaliyet gösteren önemli bir tahıl işleme ve değirmencilik şirkettir. Şirket yem ve tahıl işleme faaliyetlerinin yanı sıra depolama ve işleme altyapısına yönelik yatırımlarıyla dikkat çekmektedir. Bu firmalar, doğrudan makine üreticisi olmaktan ziyade değirmencilik sektörünün gelişmesine katkı sağlayan ve yerel teknik kapasitenin oluşmasına destek veren kuruluşlar olarak değerlendirilmektedir.

Zambiya'da değirmen makineleri sektörüne yönelik özel bir üretici birliği bulunmamaktadır. Bununla birlikte sektör firmaları çeşitli meslek kuruluşları ve sanayi dernekleri çatısı altında temsil edilmektedir. Bunların başında Zambiya Değirmenciler Derneği (Millers Association of Zambia) gelmektedir. Dernek, ülkedeki mısır unu, un ve yem üreticilerini temsil etmekte ve sektör ile kamu otoriteleri arasındaki koordinasyonu sağlamaktadır. Bir diğer önemli kuruluş Zambiya İmalatçılar

Derneği (Zambia Association of Manufacturers'dır (ZAM)). Bu kuruluş, Zambiya'daki sanayi üreticilerinin çatı örgütü olup makine imalatçıları, tarım ekipmanı üreticileri ve gıda işleme sanayi firmalarını bünyesinde toplamaktadır. Ayrıca “Agricultural and Commercial Society of Zambia” da tarım makineleri ve agro-endüstriyel ekipman üreticilerinin yer aldığı önemli bir sektörel platform olarak faaliyet göstermektedir. Kuruluş tarafından düzenlenen tarım ve sanayi fuarları, değirmen ekipmanları üreticileri ve tedarikçileri açısından önemli tanıtım ve iş geliştirme fırsatları sunmaktadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, Zambiya'da yerli değirmen makinesi üretimi henüz gelişme aşamasında olup özellikle büyük ölçekli valsli değirmenler, silo sistemleri, otomasyon ekipmanları ve yüksek kapasiteli öğütme tesislerinde ithalata bağımlılık devam etmektedir. Bu durum, değirmen teknolojileri alanında faaliyet gösteren yabancı üreticiler ve teknoloji sağlayıcıları için önemli iş birliği ve yatırım fırsatları oluşturmaktadır.

1.3 Değirmen Makineleri Sektöründe Perakende ve Toptan Satışlara İlişkin Bilgi

Zambiya'daki değirmen makineleri sektörü, artan mısır üretimi ve genişleyen tahıl işleme faaliyetleriyle desteklenen, ülkenin tarım ürünleri işleme endüstrisinin büyüyen bir bileşeni olup sektörün gelirinin en büyük payını toptan satışlar oluşturmaktadır ve bu satışlar ticari mısır değirmenleri, buğday değirmenleri, yem işleme tesisleri ve entegre tahıl işleme sistemlerine yapılan yatırımlarla desteklenmektedir. Başlıca müşteriler arasında büyük ölçekli değirmenciler, tarım işletmeleri, kooperatifler ve gıda işleme şirketleri yer almaktadır. Bu işlemler genellikle komple değirmen tesisleri, kurulum hizmetleri, devreye alma ve satış sonrası desteği içermektedir.

Perakende satışlar, küçük ölçekli değirmencilere, çiftçi kooperatiflerine ve kırsal girişimcilere çekimli değirmenler, tahıl kırıcılar, yem karıştırıcıları ve yedek parçalar gibi ekipman tedarik etmeye odaklanmaktadır. Daha fazla çiftçi ve küçük işletmenin verimliliği ve karlılığı artırmak için yerel tahıl işleme operasyonlarına yatırım yapmasıyla bu segmentteki talep artmaktadır.

Anılan sektörün büyümesi, artan tarımsal üretim, genişleyen tarım ürünleri işleme yatırımları ve teknik hizmetlere ve yedek parçalara erişimin iyileştirilmesiyle desteklenmektedir. Ancak, yüksek ithalat maliyetleri, döviz kuru dalgalanmaları, sınırlı yerel üretim kapasitesi ve finansmana erişimin kısıtlı olması gibi zorluklar pazar genişlemesini etkilemeye devam etmektedir.

Genel olarak, Zambiya'nın değirmen makineleri sektörü olumlu büyüme beklentileri sunmakta, ülke tarımsal değer zincirlerini ve tarımsal sanayi gelişimini güçlendirdikçe hem perakende hem de toptan makine satışlarına yönelik talebin artması beklenmektedir.

2. Zambiya'nın Sektörde Dış Ticareti

2.1 Değirmen Makineleri Sektöründe Zambiya'nın En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

Temizleme, ayırma veya sınıflandırma makineleri (8437)	Ülke Adı	İthalat Değeri (1.000 \$)	Miktar* (kg)	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
1	Çin	4.856	1.236.767	34,7
2	Güney Afrika	2.848	241.619	20,3
3	Türkiye	2.276	452.086	16,2
4	Birleşik Arap Emirlikleri	1.919	247.589	13,7
5	Hindistan	1.074	190.499	7,7
6	Danimarka	251	10.529	1,8
7	Amerika Birleşik Devletleri	147	2.424	1
8	Fransa	139	6.556	1
9	Avusturya	72	353	0,5

10	Tanzanya	51	57. 300	0,4
----	----------	----	---------	-----

Zambiya'nın 2025 yılı dış ticaret verileri incelendiğinde ürünlerin ağırlıklı olarak Çin, Güney Afrika, Türkiye ve Birleşik Arap Emirlikleri'den ithal edildiği gözlenmektedir.¹

2.2 Değirmen Makineleri Sektöründe Zambiya'nın En Fazla İhracat Gerçekleştirdiği Ülkeler

Temizleme, ayırma veya sınıflandırma makineleri (8437)	Ülke Adı	İhracat Değeri (1.000\$)	Miktar* (kg)	Oran (%) (İhracat Değeri/Toplam İhracat)
1	Zimbabve	19	4. 882	67.9%
2	Malavi	3	3. 956	10.7%
3	Güney Afrika	3	316	10.7%
4	Namibya	2	500	7.1%

Zambiya anılan sektörde çevre ülkelere ihracat gerçekleştirmekte olup bu ülkeler sırasıyla Zimbabve, Malavi, Güney Afrika ve Namibya'dır.

2.3 Değirmen Makineleri Sektöründe Zambiya'nın Altılı Tarife Bazında En Fazla İthalat Yaptığı Ürünler.

Gümrük Tarife Kodu (6Basamaklı)	Ürün Adı	İhracat Değeri (1.000\$)	Türkiye'den İthalatı (1.000\$)	Türkiye'den İthalatının Payı (%)
843780	Değirmencilik sanayisinde veya hububat ya da kuru baklagillerin işlenmesinde kullanılan makineler	8. 759	1. 864	21,3%
843790	Değirmencilik sanayisinde veya hububat ya da kuru baklagillerin işlenmesinde kullanılan makinelerin parçaları	3. 408	205	6,0%
843710	Tohum, tahıl veya kuru baklagilleri temizleme, ayırma veya sınıflandırma makineleri	1. 841	207	11,2%

Ürün bazında Zambiya'nın 2025 yılında en fazla ithalat edilen ürün değirmencilik sanayisinde veya hububat ya da kuru baklagillerin işlenmesinde kullanılan makineler oldu.

¹ https://www.trademap.org/Bilateral_TS.aspx

2.4 Değirmen Makineleri Sektöründe Zambiya'nın Altılı Tarife Bazında En Fazla İhracat Yaptığı Ürünler.

Ürün Adı	Tarife Pozisyonu (6 Basamaklı)	İhracat Değeri (1.000\$)	Türkiye'ye İhracatı (\$)	Türkiye'ye İhracatının Payı (%)
843710	Tohum, tahıl veya kuru baklagilleri temizleme, ayırma veya sınıflandırma makineleri	21	-	-
843780	Değirmencilik sanayisinde veya hububat ya da kuru baklagillerin işlenmesinde kullanılan makineler	6	-	-
843790	Değirmencilik sanayisinde veya hububat ya da kuru baklagillerin işlenmesinde kullanılan makinelerin parçaları	1	-	-

3. Sektörde Ülkemizden İhracat (Değer ve Miktar)

3.1 Sektörde Ülkemizin Zambiya'ya İhracatı (\$)

Ürün Adı	Gümrük Tarife Kodu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	Değeri (1.000\$)	Miktar* (Ton)
1	843780	Değirmencilik sanayisinde veya hububat ya da kuru baklagillerin işlenmesinde kullanılan makineler	4.586	958
2	843710	Tohum, tahıl veya kuru baklagilleri temizleme, ayırma veya sınıflandırma makineleri	294	47
3	843790	Değirmencilik sanayisinde veya hububat ya da kuru baklagillerin işlenmesinde kullanılan makinelerin parçaları	215	25

4. Sektörde İhracat Yoluyla Pazara Giriş

4.1 Sektör İçin Hedef Bölgeler/Şehirler/Eyaletler

Zambiya'da değirmen makine satışı için en önemli hedef bölgeler, ülkenin hem tarımsal üretim yoğunluğu hem de tüketim ve sanayi merkezleri dikkate alınarak belirlenmektedir. Bu sektörde müşteri kitlesi genellikle büyük ve orta ölçekli un üreticileri, yem fabrikaları, tarım işletmeleri ve yatırımcılardır.

Başkent olması, hem ticaret merkezi hem de en büyük tüketim pazarı olması nedeniyle en önemli bölge Lusaka ve çevresi olup burada çok sayıda un üreticisi, distribütör ve yeni yatırımcı bulunmaktadır. Özellikle 50–150 ton/gün kapasiteli modern değirmen tesisleri için en güçlü pazar

olan Lusaka aynı zamanda finans, lojistik ve ithalat merkezidir, bu nedenle makine satışında ilk temas noktası özelliğini taşımaktadır.

İkinci en önemli bölge Copperbelt bölgesi olup Ndola, Kitwe, Chingola ve Mufulira gibi sanayi ve maden şehirlerini içermektedir. Bu bölge yoğun nüfusa ve güçlü ticaret ağlarına sahiptir. Ayrıca Demokratik Kongo Cumhuriyeti (DRC) ile sınır ticareti nedeniyle stratejik bir ihracat koridoru özelliğini taşımaktadır. Burada özellikle orta ve büyük ölçekli değirmenler, yem fabrikaları ve paketleme tesisleri için yüksek talep olduğu bilinmektedir.

Üçüncü önemli bölge Central Province bölgesi olup Kabwe, Kapiri Mposhi ve Serenje gibi şehirler Zambiya'nın en güçlü tarım alanlarını oluşturmaktadır. Özellikle mısır üretimi yoğun olup genellikle çiftlik bazlı veya orta ölçekli (20–100 ton/gün) değirmen yatırımları tercih edilmektedir.

Diğer önemli bir bölge Southern Province (Güney Eyalet) bölgesidir. Choma, Mazabuka ve Livingstone şehirleri bu bölgede olup güçlü tarım üretimi, özellikle mısır ve soya üretimi nedeniyle yem ve un üretim tesisleri için önemli bir pazarı teşkil etmektedir. Tarım sanayisi gelişmiş olduğu için silo sistemleri ve entegre tesislere de talep görülmektedir.

Genel olarak Zambiya'da değirmen makinesi satışı için en güçlü pazar hattı Lusaka – Ndola – Kitwe koridoru olup bu hat hem nüfus yoğunluğu hem sanayi hem de ticaret açısından ülkenin en kritik ekonomik eksenidir. Makine satışı açısından toplam pazarın büyük kısmı da bu bölgelerde yoğunlaşmaktadır.

4.2 Sektörde Önde Gelen Firmalar ve Pazarın Yapısı

Zambiya'da bu sektörü üç ana segment oluşturmakta olup bunlar;

- Küçük çekiçli (hammer mill) değirmen (yerel değirmenler)
- Orta genişlikte valsli (roller mill) değirmen sistemleri
- Büyük endüstriyel tam otomatik mısır öğütme tesisi (150–300 ton/gün)
- Modern tesisler ise genellikle temizleme üniteleri, kabuk ayırma / soyma makineleri valsli freze makineleri, eleme sistemleri, paketleme makineleri (otomatik paketleme), PLC otomasyon sistemlerinden oluşmaktadır.

Zambiya'da milling sektörü, çok sayıda küçük ve orta ölçekli değirmen markası ve az sayıda güçlü ulusal marka ile temsil edilmektedir. Bunun yanında devlet destekli alım/satım mekanizmaları (Zambia National Services) da piyasada yer almaktadır. Sektörde, büyük ölçekli firmaları gelişmiş dağıtım hattı ile ülke geneline satış yapmakta, küçük değirmenler ise yerel bölgelerde çalışmaktadır. Sektör temsilcilerinden alınan bilgilere göre pazarda ciddi rekabet ve yüksek kapasite bulunmaktadır. Bu da firmaların kendilerini yenilemesine, kapasite artışına gitmesine yol açmakta ve bu alanda makine ve ekipmanlara ihtiyacı artırmaktadır.

- Alman Bühler Group; endüstriyel un değirmenleri (buğday ve mısır öğütme mak.) alanında komple fabrika kurulumları, otomasyon ve proses mühendisliği ve gıda güvenliği teknolojileri alanında kalite bakımından en önde gelen firmalar arasındadır. Ağırlıklı olarak büyük ölçekli tesislerde kullanılan makineleri ile bölgede en premium segment oyuncu olarak bilinir. Çok yüksek kalite, çok yüksek yatırım maliyeti ve uzun ömürlü endüstriyel sistem kurulumu sağlayan bir firmadır.

- Bir diğer Alman firması HIMEL Makine Sistemleri olup bu firma daha çok küçük ve orta ölçekli tarımsal işleme tesislerine odaklanmaktadır. Özellikle yem değirmenleri, tahıl kırma makineleri, karıştırma sistemleri ve silo depolama çözümleri üretmekte ve Zambiya gibi tarım ağırlıklı ülkelerde çiftlik bazlı veya orta ölçekli üretim yapan işletmeler tarafından tercih edilmektedir. Dayanıklı mekanik yapısı ve kolay bakım yapılabilmesi önemli avantaj sunmaktadır.

Zambiya'da mısır/buğday değirmen makinesi satan Çinli firmalar, ülke pazarının en büyük tedarikçi grubunu oluşturmaktadır. Bunun temel nedeni, Çinli üreticilerin düşük maliyetli, hızlı kurulabilen ve komple fabrika (anahtar teslim) çözümler sunmasıdır.

Bu alanda en bilinen firmalardan biri Hongdefa Makine'dir. Hongdefa, 10 tondan 500 tona kadar değişen kapasitelerde tam entegre un fabrikaları kurarak, tahılın temizlenmesi, öğütülmesi, elenmesi ve paketlenmesi gibi tüm üretim aşamalarını içeren çözümler üretmektedir. Zambiya'da ve Afrika'nın birçok ülkesinde aktif olarak kurulum yapan firma, orta-büyük ölçekli un üreticileri tarafından tercih edilmektedir.

Bir diğer önemli Çinli firma ABC Makinedir. Bu firma daha çok küçük ve orta ölçekli değirmen sistemleri üretmekte taşıma sistemleri ve silo ekipmanları sağlamaktadır. En önemli avantajı uygun fiyatlı ve modüler sistemler sunmasıdır.

Henan Hualiang Makine ise 20 ile 200 ton/gün arasında değişen kapasitede tahıl öğütme ve yem üretim makineleri üretir. Daha çok orta ölçekli yatırımcılar için uygun çözümler sunar ve Afrika pazarına düzenli ihracat yapmaktadır.

Bunlara ek olarak AGICO ve benzeri Çin endüstriyel makine grupları, daha büyük ölçekli tesisler için silo sistemleri, taşıma hatları ve komple fabrika çözümleri sağlamakta ve bu firmalar genelde endüstriyel seviyede üretim yapan büyük fabrikalar olarak bilinmektedir.

Genel olarak Çinli firmalar Zambiya pazarında düşük yatırım maliyeti, komple fabrika kurulumu, yedek parça ve servis desteği, küçükten büyüğe her ölçek için çözüm üretmeleri nedeniyle pazara hakimdir.

4.3 Sektörün İthalatında Zorunlu Belgeler

Zambiya'ya değirmen makineleri ihraç ederken ithalatçı firmanın ve gümrük işlemlerinin belirli belgeleri tamamlaması gerekmektedir.

Makine ithalatında gümrüğe sunulan temel belgeler şunlardır:

- Ticari fatura
- Paketleme listesi
- Konşimento
- Satış sözleşmesi (varsa)
- Menşe Şahadetnamesi
- Sigorta belgesi (varsa)
- Teknik katalog ve makine spesifikasyonları
- Gümrük beyannamesi
- İthalat beyanı ve ASYCUDA sistem kayıtları

Bu belgeler Zambiya Gümrük İdaresi tarafından elektronik ortamda işlenir ve büyük ticari ithalatlarda lisanslı bir gümrük müşaviri (clearing agent) kullanılması yaygındır.

Değirmen makineleri genellikle "üretim ekipmanı" veya "sanayi makineleri" sınıfına girdiğinden, çoğu durumda ithalat yasağına veya özel lisansa tabi değildir. Ancak bazı makineler için teknik uygunluk ve standart kontrolleri talep edilebilmektedir. Bu durumda süreçte Zambia Bureau of Standards (Zambiya Standartlar Bürosu) devreye girebilir ve ürünlerin teknik standartlara uygunluğu istenmektedir.

4.4 Sektördeki Önemli Fuarlar ve Tarihleri

Zambiya Tarım ve Ticaret Fuarı (Zambia Agricultural And Commercial Show) bu yıl 29 Temmuz - 3 Ağustos 2026 tarihleri arasında Lusaka 'da düzenlenecek olup söz konusu fuar, tarım, tarımsal işletme, tarımsal girdi tedariki alanında fikir alışverişi ve yeni ortaya çıkan çiftçilik teknolojilerini, ürün inovasyonunu ve katma değeri sergilemek için katılımcılar için fırsatlar sunmaktadır.

Ayrıca, Agritech Expo Zambia, 15-17 Nisan 2027 tarihleri arasında Chisamba'da düzenlenecek olup fuar, çiftçilere, yatırımcılara ve tedarikçilere yeni mekanizasyon çözümlerini test

edebilecekleri, teknolojik yenilikleri keşfedebilecekleri ve ticari anlaşmalar yapabilecekleri kapsamlı bir pazar ortamı sunmaktadır.

4.5 Sektörde İhale Yayımlayan Kamu Kurumları ile İlgili Bilgiler

Zambiya'da kamu ihaleleri, Zambiya Kamu İhale Kurumu (ZPPA) tarafından yönetilen Elektronik Devlet İhale (e-GP) sistemi üzerinden yürütülmektedir. Bu platform, tedarikçilerin kayıt olabileceği, mevcut ve geçmiş ihaleleri inceleyebileceği ve teklif verebileceği merkezi bir sistemdir.² Sektöre ilişkin açılan ihaleler için Bakanlığımız Dış Talepler Bülteni'nin zaman zaman takip edilmesinin faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

4.6 Zambiya'nın, Ülkemiz ve Diğer Ülkelerle STA/Tercihli Ticaret Anlaşmaları Hakkında Bilgiler

Zambiya ile Ülkemiz arasında,

- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Zambiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma (2018, Lusaka)
- Tarım Alanında İşbirliği konulu Mutabakat Muhtırası (2018, Lusaka)
- Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması (2026, Ankara) imzalanmıştır.

Diğer taraftan, 1982 yılından itibaren Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması (GAAT) tarafı olan Zambiya, 1 Ocak 1995 tarihinden beri Dünya Ticaret Örgütüne üyedir. Ayrıca, Doğu ve Güney Afrika Ortak Pazarı (Common Market for Eastern and Southern Africa - COMESA) ve Güney Afrika Kalkınma Topluluğu'nun da (Southern African Development Community-SADC) bir üyesidir.

4.7 Sektörde Standartlar, Etiketleme ve Ambalajlama

Zambiya Zorunlu Standartlar Ajansı (ZCSA), kamu güvenliği, tüketici ve çevre korumasını sağlamak amacıyla zorunlu standartların uygulanmasından ve denetlenmesinden sorumludur. Değirmen makineleri, özellikle elektrikli bileşenler içeren ekipmanlar, ZS 106 – Ev ve Benzeri Elektrikli Cihazların Güvenliği Standardı kapsamında belirlenen asgari teknik ve güvenlik gerekliliklerine tabi olup, 2017 tarihli 3 No'lu Zorunlu Standartlar Yasası uyarınca bu standartlara uyum ithalatçılar için yasal bir zorunluluktur. ZCSA, söz konusu ekipmanların ithalat öncesi ve sonrasında denetim ve uygunluk değerlendirmelerini gerçekleştirebilmektedir.

Değirmen makineleri doğrudan tüketici ürünü olmadığı için gıda ürünleri kadar sıkı bir standardizasyon rejimine tabi değildir; ancak elektrikli ve endüstriyel ekipman olarak bazı teknik gereklilikleri karşılamaları beklenmektedir. Makine ithalatında özellikle aşağıdaki konular önem taşır:

- Makinenin güvenli kullanımını gösteren teknik dokümantasyonun bulunması,
- Kullanım ve bakım kılavuzlarının İngilizce hazırlanmış olması,
- Acil durdurma sistemleri, koruyucu kapaklar ve operatör güvenlik ekipmanlarının bulunması,
- Makinenin teknik özelliklerini gösteren isim plakası (nameplate) taşıması,
- Voltaj, güç tüketimi, kapasite ve üretici bilgilerinin açık şekilde belirtilmesi.

ZCSA uygulamalarında Avrupa standartlarına uygun üretilmiş makineler genellikle daha kolay kabul görmektedir. Bu nedenle ülkemizden ihraç edilen makinelerde CE belgelerinin ve teknik dosyanın eksiksiz hazırlanması büyük avantaj sağlamaktadır.

² <https://eprocure.zppa.org.zm/epps/home.do>

Makinenin üzerinde kalıcı ve okunabilir bir üretici etiketi bulunması gerekmektedir. Bu etiket genellikle metal plaka veya silinmeyecek endüstriyel etiket şeklindedir ve İngilizce hazırlanmalıdır. Etiket, üretici firma adı ve adresi, marka ve model adı, seri numarası, üretim yılı, makine tipi, kapasite (örneğin 50 TPD – 50 ton/gün), elektrik değerleri (voltaj, frekans, güç tüketimi), güvenlik uyarıları yazması beklenmektedir.

4.8 Lojistik

Ülkemizden Zambiya'ya ürün sevkiyatında İstanbul, İzmir ve Mersin Limanlarından konteyner çıkışları yapılmakta olup Zambiya'nın denize kıyısının bulunmaması (land-locked) nedeniyle ürünler Güney Afrika Cumhuriyeti, Mozambik (Beira Limanı), Tanzania (Darüsselam) ve Namibya (Walvisbay) üzerinden yapılmaktadır. Daha sonra karayolu ile Zambiya'ya ürünler girmektedir. Kara yolların yetersiz, bozuk ve bir gidiş- bir geliş şeklindedir. Yetersiz karayolu altyapısı ülkenin lojistik açısından en önemli sorunlarından birini oluşturmakta olup sevkiyat süreleri buna göre planlanmalıdır.

Sevkiyat süreleri yaklaşık olarak,

Mersin → Durban (Güney Afrika) + Karayolu, 35–45 gün

Mersin → Darüsselam (Tanzanya) + Karayolu, 30–40 gün

Mersin → Beira (Mozambik) + Karayolu, 30–40 günü bulabilmektedir. Öte yandan Kızıldeniz'de yaşanan sıkıntılara bağlı olarak bu güzergahı kullanan sevkiyatların sürelerinde gecikmeler yaşanabilmektedir. Ayrıca, gümrük işlemleri ve sınır geçişlerinde yaşanacak gecikmelere bağlı olarak süreler değişmektedir.

Lojistik süreçlerinde freight forwarder firmalarla çalışmanın, ihraç ürünleri sigortalamanın ve Zambiya'nın ithalat düzenlemeleri ve vergi uygulamaları konusunda uzman bir danışmandan destek alınmasının süreçleri kolaylaştıracağı ve riski azaltacağı değerlendirilmektedir.

4.9 En Çok Kullanılan Sosyal Medya Platformları

Zambiya'da 2025 yılı Ocak ayı itibariyle yaklaşık 7 milyon insan internet erişimine sahip olup 3,7 milyon insan sosyal medya kullanmaktadır. Ancak ülkede dijital hizmetler düşük kalitede ve pahalıdır. İnternet üzerinden alışveriş siteleri sınırlı olup internet alan kira bedellerinin yüksek olması nedeniyle hemen hemen tüm Zambiyalı firmalar kendi internet sayfalarını oluşturmak yerine genellikle Facebook üzerinden firmalarının ve faaliyetlerinin tanıtımlarını yapmaktadırlar. Facebook'u, Pinterest, Instagram, Youtube ve LinkedIn takip etmektedir.

4.10 Tanıtım ve Pazarlama

Zambiya'da değirmen makinesi satışı, Avrupa veya Türkiye'deki gibi dijital reklam ağırlıklı değil; büyük ölçüde saha ilişkileri, distribütör ağı, referans projeler ve teknik satış üzerinden yürümektedir. Bu sektördeki müşteri sayısının sınırlı olması ve hedef kitle genellikle un üreticileri, yem fabrikaları, tarımsal işletmeler, kooperatifler ve yatırımcılardan oluşması pazarlamanın daha çok B2B (işletmeden işletmeye) karakteri taşımasına neden olmaktadır.

Bu kapsamda ilk ve en etkili yöntem, Lusaka ve Copperbelt bölgelerinde yerel temsilci veya distribütör ağı oluşturmaktır. Hali hazırda bazı Türk firmalarımızın Lusaka'da depo ve mağazaları bulunmaktadır. Zambiyalı yatırımcılar yüksek tutarlı makine alımlarında yerel desteğe önem vermekte olup bu nedenle ülkede teknik servis verebilen veya en azından satış sonrası destek sunabilen bir temsilci büyük avantaj sağlamaktadır. Birçok Çinli firmanın pazar payını bu yöntemle kazandığı değerlendirilmektedir.

İkinci önemli yöntem, referans tesisler oluşturmaktır. Daha önce projesi üstlenen ve çalışan bir showroom görevi görmekte olup ülkemizin bu alandaki bilinirliği ve güvenilirliği ispatlanmış olup Zambiya'da bir çok proje üstlenilmiştir.

Üçüncü olarak, tarım ve gıda sanayi fuarları önemli bir tanıtım kanalı olarak değerlendirilmektedir. Özellikle Lusaka'da düzenlenen tarım ve ticaret fuarları, kooperatifler, çiftçiler ve yatırımcılarla doğrudan temas kurmak için kıymetli olup değirmen makineleri, silo sistemleri ve yem üretim ekipmanları bu etkinliklerde sıklıkla sergilenmektedir.

4.11 Sektörde Vergiler

GTİP (HS) 8437 kapsamında ithal edilen değirmencilik makineleri, Zambiya'da genel olarak gümrük vergisinden muaftır. Bununla birlikte, bu GTİP kodu altında sınıflandırılan bazı ürünler %16 oranında Katma Değer Vergisi'ne (KDV) tabi olabilmektedir. İthalatçıların, KDV uygulamasının ilgili alt pozisyona ve ithal edilen ekipmanın niteliğine bağlı olarak değişiklik gösterebilmesi nedeniyle, ürünlerine uygulanacak tarife ve vergi rejimini Zambiya Gelir İdaresi (ZRA) nezdinde teyit etmeleri tavsiye edilmektedir.

5. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Fırsatlar

Zambiya'da değirmen makineleri sektörü Türk firmaları için önemli fırsatlar sunmaktadır. Ülke temel gıda olan mısır ununda büyük ölçüde yerel üretime dayansa da sanayi altyapısı sınırlı olduğu için modern değirmen tesislerine ve makine teknolojisine ihtiyaç duymaktadır. Özellikle 20–150 ton/gün kapasite aralığında çalışan mısır değirmenleri, paketleme hatları, silo sistemleri ve yem üretim tesisleri için sürekli bir yatırım talebi bulunduğu düşünülmektedir. Bu durum, ülkemiz gibi makine üretiminde güçlü ülkeler için ciddi bir ihracat potansiyeli yaratmaktadır.

Sektör temsilcileri ile yapılan görüşmelerde Zambiya pazarında en büyük fırsat alanının, “anahtar teslim” komple değirmen tesisleri olduğu belirtilmiştir. Çinli firmalar düşük maliyetli çözümler sunarken, Avrupa firmaları yüksek kaliteli ancak çok pahalı sistemler satmaktadır. Bu iki uç arasında kalan “orta fiyat–yüksek kalite” segmenti ise ülkemiz açısından önemli olup Türk firmaları bu boşluğu doldurabilecek en uygun üretici konumundadır. Özellikle 50–100 ton/gün kapasiteli modern tesisler, hem iç pazar hem de ihracat için en güçlü yatırım alanıdır.

Bunun yanında Zambiya'da servis, yedek parça ve teknik destek sağlanması hususu önemli bir sorun olup birçok tesis makineyi kurduktan sonra arıza durumunda uzun süre üretimi durdurmak zorunda kalmaktadır. Bu nedenle hızlı servis verebilen, yedek parça sağlayabilen ve uzaktan teknik destek sunabilen firmalar pazarda güçlü bir avantaj elde etmektedir. Ülkemiz firmalarının bu alanda Çinli üreticilere göre daha güvenilir ve hızlı bir servis modeli sunarak rekabet avantajı sunduğu bilinmektedir.

Coğrafi açıdan bakıldığında Zambiya sadece kendi iç pazarı ile sınırlı olmayıp özellikle Copperbelt bölgesi üzerinden Demokratik Kongo Cumhuriyeti'ne (DRC) açılan güçlü bir ticaret hattı bulunmaktadır. Bu sayede Zambiya'da kurulan bir değirmen veya makine tedarik ağı, aynı zamanda Kongo, Malawi, Zimbabve ve Angola gibi komşu ülkeler için de yeni pazar imkanı oluşturmaktadır.

Sonuç olarak Zambiya'da anılan sektörde firmalarımız için en önemli fırsatlar; orta ölçekli komple değirmen tesisleri kurmak, orta fiyat segmentinde rekabet etmek, güçlü servis ve yedek parça ağı oluşturmak ve silo–depolama sistemleri geliştirmek olup bu pazar yapısı içinde firmalarımız, Çin ve Avrupa arasında denge sağlayan en uygun çözüm sağlayıcı konumunda yer alma potansiyeline sahip olacaktır.

6. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Tehditler

Zambiya'ya değirmen makine ve diğer ekipman ihracatı yapmak isteyen firmalarımız için fırsatlar olduğu kadar bazı önemli tehditler ve zorluklar da bulunmaktadır. Bunlardan bazıları aşağıda özetlenmiştir.

- En önemli tehditlerin başında Çinli firmaların agresif fiyat rekabeti gelmekte olup Zambiya pazarının büyük kısmı Çin menşeli makineler tarafından domine edilmiştir. Zambiya'da

birçok yatırımcı fiyat odaklıdır ve düşük maliyetli Çin makinelerine yönelim göstermektedir. Çinli firmalar çok düşük üretim maliyetleri sayesinde komple değirmen tesislerini Türkiye'ye göre daha ucuz fiyatlarla sunabilmektedir. Ayrıca yerel distribütör ağı kurdukları için hızlı erişim ve ödeme kolaylığı sağlayarak pazarda güçlü bir yer edinmişlerdir. Bu durum firmalarımız özellikle ilk giriş aşamasında fiyat baskısı yaşadıklarını belirtmişlerdir.

- Gümrük, lojistik ve teslimat riskleri diğer bir tehdit olup ülkemizden Zambiya'ya gönderim süreci uzun ve maliyetlidir. Nakliye gecikmeleri, konteyner maliyetleri ve gümrükte belge uyumsuzluğu gibi sorunlar teslim sürelerini uzatmakta, bu durum da yatırımcı açısından belirsizlik yaratmaktadır.
- Son olarak finansmana erişim zorluğu firmalarımız açısından pazara girişte önemli bir tehdittir. Zambiyalı yatırımcıların büyük kısmı makine alımlarını kredi veya taksitli ödeme ile yapmak istemekte ancak bu model firmalarımıza uymamakta, yerel banka veya finans kuruluşlarıyla entegre ödeme sistemleri kurulmaması satış sürecini zorlaştırabilmektedir. Bu nedenle Çinli firmalar bazen daha esnek ödeme modelleri sunarak pazarda avantaj elde etmektedirler.

7. Değirmen Makineleri İhracatının Artırılması için Firmalara Öneriler

Firmalarımız, Zambiya pazarına girerken ilk olarak ürün yerine sistem satmaya yönelmeli diğer bir ifade ile sadece makine değil, komple “çalışan tesis” şeklinde çözümler sunmalıdır. 20–100 ton/gün aralığında anahtar teslim değirmen kurmak, pazara giriş için en doğru strateji olduğu firma temsilcileri tarafından paylaşılmıştır.

İkinci olarak, yerel temsilci veya distribütör olmadan pazara girilmesi zor olup Lusaka veya Copperbelt bölgesinde teknik bilgiye sahip bir yerel partner, hem güven oluşturmakta hem de satış trafiğini artırmakta katkı sağlayacaktır.

Yine firmalarımız imkanları ölçüsünde referans tesis stratejisi takip etmelidir. Bu nedenle ilk 1–2 proje düşük kâr marjıyla hatta gerekirse maliyetine yakın fiyatla sunulmalı ancak güçlü referans oluşturulması önerilmektedir. Ülkede bu alanda referans tesis, reklamdan çok daha güçlü bir satış aracı olmaktadır.

8. Genel Değerlendirme

Zambiya değirmen makineleri pazarı, mısır ununa dayalı güçlü bir gıda tüketimi olduğu için sürekli talep üreten ama tamamen ithalata bağımlı bir pazardır. Yerli makine üretimi yok denecek kadar azdır. Pazar üçe ayrılmakta olup Çin makineleri düşük fiyatla pazarı domine etmektedir. Avrupa (Alman/İsviçre) makineleri yüksek kaliteyle üst segmenti almakta ve ülkemiz ise bu ikisinin arasında “fiyat–performans” boşluğunda konumlanma şansına sahip olmaktadır.

En güçlü bölgeler Lusaka ve Copperbelt Eyaletleri olup bu bölgeler hem tüketim hem ticaret hem de DRC'ye açılan ihracat hattı nedeniyle stratejik merkez olarak değerlendirilmektedir.

Pazara girişte ve sürdürülebilir ticarete başarı için en kritik unsur tek başına fiyat değil, servis, güven ve referans projelerin bir bütün halinde ele alınmasıdır. Yerel temsilci ve hızlı yedek parça desteği olmayan firmaların Zambiya pazarında uzun süre varlıklarını sürdüremedikleri gözlemlenmiştir.

Genel olarak Zambiya pazarı; orta ölçekli 20–100 ton/gün değirmen tesisleri, silo sistemleri ve küçük ölçekli makineler için güçlü fırsatlar sunan ancak Çin rekabeti ve servis ihtiyacı nedeniyle ülkemiz firmaları açısından dikkatli Pazar stratejisi oluşturulması gereken bir pazardır.

9. Özel Günler ve Resmi Tatiller

Ülkedeki 2026 yılı resmi tatiller aşağıda sıralanmıştır.

Resmi Tatil Günü	Tarih
Yeni Yıl	1 Ocak 2026
Uluslararası Kadınlar Günü	8-9 Mart 2026
Gençlik Günü	12 Mart 2026
Kutsal Cuma - Paskalya	3-4-5-6 Nisan 2026
Kenneth Kaunda Günü	28 Nisan 2026
İşçi Bayramı	1 Mayıs 2026
Afrika Özgürlük Günü	25 Mayıs 2026
Kahramanlar Günü	6 Temmuz 2026
Birlik, Beraberlik Günü	7 Temmuz 2026
Çiftçi Günü	3 Ağustos 2026
Ulusal Dualar, Tövbe ve Uzlaşma Günü	18-19 Ekim 2026
Bağımsızlık Günü	24 Ekim 2026
Noel	25 Aralık 2026

10. Yararlı Adresler

Zambiya Tarım Bakanlığı Mulungushi House, P. O. Box 50187, Lusaka, Zambiya. Tel: +260 211 250 532 Eposta: info@agriculture.gov.zm Website: https://www.agriculture.gov.zm/	Zambiya Gelir İdaresi P. O. Box 35710, Lusaka, Zambiya. Tel: +260 211 382 831 Eposta: advice@zra.org.zm, Website: https://www.zra.org.zm/
Zambiya Ulusal Çiftçiler Derneği (ZNFU) Agricultural Showground, Lusaka, Zambiya. Tel: +260 211 252 649 E-posta: info@znfu.org.zm Facebook: https://www.facebook.com/p/Zambia-National-Farmers-Union-100064473561004/	Zambiya Zorunlu Standartlar Ajansı (ZCSA) Lechwe House, Freedom-Way, South End, P. O. Box 50259, ZA 15101 Ridgeway, Lusaka, Zambiya. Tel: +260 211 224 899 Eposta: info@zcsa.org.zm Website: https://www.zcsa.org.zm/
Zambiya Standartlar Bürosu Lechwe House, Freedom Way, South End, Lusaka Zambiya. Tel: +260 211 231 385 Eposta: info@zabs.org.zm Website: https://www.zabs.org.zm/	Zambiya Kalkınma Ajansı P O Box 30819 Lusaka Zambiya Tel: +260 211 220 177 Eposta: info@zda.org.zm Website: https://zda.org.zm/
Zambiya Patent ve Sicil Ajansı Haile Selassie Avenue, Long Acres, P. O. Box 32020, Lusaka, Zambiya. Tel: +260 211 255 127 Eposta: pro@pacra.org.zm Website: https://www.pacra.org.zm/	Zambiya İmalatçılar Derneği P. O. Box 31992, Lusaka, Zambiya. Tel: +260 211 253 696 E-mail: admin@zam.co.zm Website: http://www.zam.co.zm/
Zambiya Değirmenciler Birliği (MAZ) Secretariate Office, C/o Harrison & Associates, No. 8, Lubambe Road, Northmead, P. O. Box 35990, Lusaka, Zambiya. Tel: +260 211 845 541 Eposta: mp@harrisonandassociates.com	

11. Kaynakça

- <https://eprocure.zppa.org.zm/epps/home.do>
- <https://www.trademap.org>
- <https://www.facebook.com/p/Zambia-National-Farmers-Union-100064473561004/>
- <https://www.agriculture.gov.zm/>
- <https://www.zambiatradeportal.gov.zm/>
- <https://www.zcsa.org.zm/index.php/list-of-compulsory-standards/>,
- <https://www.zra.org.zm/wp-content/uploads/2026/02/National-Tariff-Book-JANUARY-2026-1.pdf>